

STANDARDIZACIJA

Bilten SAVEZNE KOMISIJE ZA STANDARDIZACIJU

SADRŽAJ

	Strana
Povodom predloga standarda za vatrostalni materijal	367
Predlog standarda: Vatrostalni materijal, definicija i opšta raspodela	369
Predlog standarda: Vrste vatrostalnog materijala	371
Predlog standarda: Vatrostalne gline i kaolini	373
Predlog standarda: Paljenje vatrostalne gline i koalini	374
Predlog standarda: Kvarcit	375
Predlog standarda: Boksit	376
Predlog standarda: Magnezit	377
Predlog standarda: Hromit	378
Predlog standarda: Šamotni kiseli proizvodi, formovani	379
Predlog standarda: Šamotni neutralni proizvodi, formovani	380
Predlog standarda: Šamotni bazni proizvodi, formovani	381
Predlog standarda: Magnezitni, hrommagnesitni i hromitni proizvodi, formovani	382
Predlog standarda: Šamotni kiseli proizvodi, zrnasti malteri, brašna i mase	383
Predlog standarda: Šamotni neutralni proizvodi, zrnasti malteri, brašna i mase	384
Predlog standarda: Šamotni bazni proizvodi, zrnasti malteri, brašna i mase	385
Predlog standarda: Magnezitni, hrommagnesitni i hromitni proizvodi, zrnasti malteri, brašna i mase	386
Anotacija predloga standarda za vatrostalni materijal	387
Anotacija predloga standarda iz oblasti elektrotehnike	388
Međunarodna standardizacija:	
— primljena dokumentacija	388
— primljeni inostrani standardi	389

Izdavač:

SAVEZNA KOMISIJA ZA STANDARDIZACIJU
Beograd — Admirala Geprata 16

Odgovorni urednik:

ing. Slavoljub Vitorović

Stampa:

BEOGRADSKI GRAFIČKI ZAVOD
Beograd

STANDARDIZACIJA

BILTEN SAVEZNE KOMISIJE ZA STANDARDIZACIJU

B E O G R A D

NOVEMBAR - 1956

STRANA 365-394

POVODOM PREDLOGA STANDARDA ZA VATROSTALNI MATERIJAL

Industrija vatrostalnog materijala je pomčna industrija za sve industriske grane, pa se u svim zemljama, uporedo sa industriskim razvojem razvija i industrija vatrostalnog materijala. Tako je i kod nas, uporedo sa industrijalizacijom zemlje, izgrađena snažna industrija vatrostalnog materijala, koja danas u znatnoj meri pokriva potrebe naše industrije, a sa izvesnim proizvodima pojavljujemo se i na svetskom tržištu u znatnim količinama. Da bi se dobila što jasnija slika o razvoju, a s tim i o značaju industrije vatrostalnog materijala u našoj zemlji, iznećemo uporedni pregled proizvodnje, uvoza i izvoza u 1939 i 1955 godini za šamotne, magnezitne, hrommagnezitne i hromitne proizvode.

na nekoliko stotina formata koji se primenjuju u industriji.

S obzirom na značaj vatrostalnog materijala i na naše proizvodne mogućnosti, na incijativu Savezne komisije za standardizaciju pristupljeno je standardizaciji vatrostalnih sirovina i vatrostalnih proizvoda, uzimajući u obzir kvalitetne zahteve pojedinih vrsta industrije i naša dostignuća u proizvodnji vatrostalnog materijala. Kod izrade predloga ovih standarda služili smo se standardima pojedinih zemalja (SSSR, SAD, Nemačke, Francuske, Čehoslovačke i Poljske), kao i stručnom literaturom sa područja industrije vatrostalnog materijala. I pored bogatog izvornog materijala ovim programom nisu obu-

Nazivi vatrostalnog materijala	Jed. mere	Proizvodnja		U v o z		I z v o z	
		1939	1955	1939	1955	1939	1955
Šamotni proizvodi	tona	19 396	90 250	2 930	9 185	—	303
Magnezitni, hrom-magnezitni i hromitni, proizvodi	tona	—	56 653	12 357	1 508	—	24 315

U gornjoj tabeli data je samo proizvodnja, pri čemu su kapaciteti šamotnih proizvoda potpuno iskorišćeni, dok su kapaciteti za magnezitne, hrommagnezitne i hromitne proizvode znatno veći i doći će do punog izražaja u ovoj i narednim godinama. Neophodno je napomenuti da su izgrađeni i novi kapaciteti za proizvodnju silika-proizvoda, koji će doći do svog izražaja tokom ove i narednih godina.

Zahtevi potrošača za svim vrstama vatrostalnog materijala, kao želja da vatrostalni materijal najekonomičnije odgovori svim uslovima savremenih tehnoloških procesa razne vrste industrije, naveli su sve industriski razvijene zemlje da vatrostalni materijal klasifikuju, da odrede metode ispitivanja, oblike i preporuke za upotrebu kod raznih industriskih procesa pa, čak, i mesto ugradnje u određenim postrojenjima. Svi pokušaji jedne potpune standardizacije i u industriski razvijenim zemljama nisu potpuno sprovedeni, nego još uvek poznate svetske fabrike imaju svoje kvalitete za pojedine namene u industriji. Isto tako nije nigde u potpunosti sprovedeno i standardizovanje oblika, odnosno, standardizovan je vrlo mali broj u odnosu

hvaćeni svi elementi, odnosno nije učinjen predlog standarda za one elemente i podatke koje, s obzirom na naše proizvodne mogućnosti i naša dostignuća, smatramo da ih još izvesno vreme treba proučavati, pa smo ih kao takve u predlogu naznačili »u proučavanju«.

Kod izrade predloga ovoga standarda celu materiju podelili smo u VI osnovnih skupina (vidi šematski prikaz JUS B.D6.100). Skupine su prema karakteru materije razvijene dalje u grupe, vrste i podvrste, u cilju što detaljnijeg rasčlanjivanja materije koja se obrađuje. U daljem izlaganju izložićemo samo osnovne postavke kojima smo se rukovodili pri razradi predloga standarda.

I Skupina — Vrste vatrostalnog materijala — rasčlanjena je na dve osnovne grupe — sirovine i vatrostalne proizvode.

Sirovine — U ovom predlogu standarda obuhvaćene su samo one sirovine koje se eksploatišu u našoj zemlji i koje prerađuje naša industrija. Ostale sirovine koje naša industrija prerađuje, ali ih uvozi, kao i neke domaće sirovine predmet su daljeg proučavanja.

Kod davanja predloga standarda vodili smo računa i o proizvodnim mogućnostima naših rudnika, kao i o kvalitetnim zahtevima za pojedine vrste vatrostalnih proizvoda.

Radi toga u našem predlogu standarda za jednu određenu sirovinu (kao napr. vatrostalne gline itd.) javlja se više kvaliteta, koji odgovaraju za određenje vatrostalne proizvode.

Vatrostalni proizvodi — podeljeni su na formovane i zrnaste. Formovani vatrostalni proizvodi podeljeni su na vrste i podvrste. Podela na vrste jezvršena je na bazi osnovnih sirovina iz kojih je vatrostalni proizvod dobio. Pojedine vrste klasificirane su prema izvesnim karakternim osobinama (kao naprimer šamotni proizvodi). Kod klasifikacije šamotnih proizvoda odlučili smo se na podelu prema hemiskom karakteru proizvoda na: šamot kiseo, šamot neutralni i šamot bazni. Smatramo da je ovakva podela podesnija od podele zasnovane na fizičkim osobinama.

Kod izrade predloga standarda za vatrostalne proizvode vođeno je računa o kvalitetu naših sirovina, proizvodnim mogućnostima fabrika i o kvalitetnim zahtevima industrije koja troši vatrostalni materijal. Pošto su neke naše fabrike i izvoznici vatrostalnih proizvoda, to je pri izradi predloga uzet u obzir i ovaj momenat.

II. Skupina — Oblici i mere i dimenzionalni standardi. — Kod razrade ovog predloga primenjen je u osnovi princip kao i kod inostranih standarda, i zahtevi su prilično oštiri. Kod dimenzionalnih standarda izrađen je predlog za ograničen broj formata i to, uglavnom, onih koji se najmasovnije upotrebljavaju. Dalja razrada obuhvatiće i druge formate, koji za izvesne delatnosti pretstavljaju masovnu potrošnju (železnica), dok u masi proizvodnje kod fabrika vatrostalnog materijala ne pretstavljaju serisku proizvodnju.

III. Skupina — Uzimanje i obrada uzoraka. — Za uzimanje uzoraka za vatrostalne sirovine nije načinjen predlog standarda, jer će isti biti obrađen u predlogu standarda za rudarske proizvode. Uzimanje uzoraka za vatrostalne proizvode vršiće se po predlogu koji je sačinjen prema inostranim standardima, našem iskustvu i podacima iz literature. Isto tako, učinjen je predlog i za obradu uzoraka.

IV. Skupina — Hemiska ispitivanja. — Za hemiska ispitivanja predložene su klasične metode, koje se, uglavnom, primenjuju u svim standardima sa kojima smo raspolagali. Sa druge strane vodili smo računa i o opremljenosti naših laboratorija, kao i o kadrovima zaposlenim u laboratorijama. Preporučuje se, da bi u dobledno vreme trebalo osposobljavati laboratorije za brza određivanja, odnosno primenu kolorimetrije, fotometrije i drugih savremenih analitičkih metoda.

V. Skupina — Fizička ispitivanja. — Predložene metode su uglavnom one koje se danas primenjuju u industriji vatrostalnog materijala. Preporučuje se u interesu proizvođača još šire fizikalno ispitivanje, koje nije predmet standarda (rentgenografija itd.).

VI. Skupina — Uskladištenje, prevoženje i pakovanje. — Pri izradi predloga standarda vođeno je računa o magacinskim prostorima fabrika, transportnim uslovima zemlje, kao i o našim ambalažnim mogućnostima. Zato predloženi standard, u odnosu na inostrane, pretstavlja minimum koji bi obezbedio vatrostalne proizvode pri ovoj manipulaciji.

Donošenje standarda za vatrostalni materijal treba u prvom redu da osigura kvalitetne proizvode koje traži industrija. S druge strane, treba da rasčisti odnose između potrošača i proizvođača u pogledu zahteva kvaliteta, kao i jednoobraznih metoda ispitivanja vatrostalnog materijala kako na domaćem, tako i na inostranom tržištu.

Pri izradi ovih predloga standarda sarađivali su: Inž. Pavle Bugarinović — načelnik tehničkog odeljenja Uprave za investicije N. R. Srbije, Inž. Milivoje Vitković — šef laboratorijske Fabrike šamota Aranđelovac, Inž. Vlado Delari — tehnički direktor Fabrike elektroporcelana Aranđelovac, Inž. Rada Delari — šef laboratorijske Fabrike elektroporcelana Aranđelovac, Boris Florjančić — upravnik Čeličane u Željezari Ravne na Koroškom i Inž. Risto Misita — savetnik Savezne komisije za standardizaciju. Kao konzultanti učestvovali su: Inž. Vlastimir Ivković — profesor Tehnološkog fakulteta u Beogradu i Inž. Pavle Pavlović — glavni metalurg Železare u Smederevu.

Inž. Pavle Bugarinović

DISKUSIJA O PREDLOZIMA JUGOSLOVENSKIH STANDARDA

Predlozi jugoslovenskih standarda, objavljeni u ovom broju biltena »Standardizacija«, stavljeni su na ovaj način na javnu diskusiju u cilju izmalaženja najpovoljnijih rešenja i usvajanja opravdanih primedaba.

Svaki pojedini interesent (organizacija, ustanova, preduzeće i stručnjak) ima na ovaj način mogućnost da aktivno učestvuje u izradi definitivnih jugoslovenskih standarda stavljanjem svojih primedaba, prigovora, saveta i sl.

Ali, da bi se ova javna diskusija mogla obaviti bez suvišnog odgovlaženja, neophodno je da svaki interesent dostavi svoje primedbe, mišljenja i sl. u roku koji je naznačen u začelju svakog pojedinog pred-

loga. Primedbe koje prispeju po isteku toga roka, Savezna komisija za standardizaciju neće moći da uzme u obzir i neće ih smatrati obaveznim.

Sve primedbe, mišljenja, prigovore i sl. treba slati na adresu: Savezna komisija za standardizaciju — Beograd, Admirala Geprata br. 16 — pošt. fah 933.

Ukoliko u pojedinim brojevima biltena »Standardizacija« budu objavljene samo anotacije pojedinih predloga standarda, što se čini kad je u pitanju samo manji broj interesenata, u tom slučaju interesenti mogu da zahtevaju da im se dostavi ceo tekst predloga koji ih interesuje.

Predlog br. 2016

VATROSTALNI MATERIJAL
Definicija i opšta raspodela

DK 666.76
JUS B.D6.100Krajnji rok za dostavljanje primedbi: 1 april 1957**1 Predmet standarda**

Ovaj standard daje definiciju i opštu raspodelu celokupnog vatrostalnog materijala.

2 Definicija

Pod vatrostalnim materijalom podrazumevaju se oni materijali čija tačka omekšavanja-vatrostalnost leži kod i iznad 1580°C , tj. kod i iznad SK 26. Tačka omekšavanja vatrostalnog materijala određuje se prema JUS B.D8.301.

Zavisno od stepena vatrostalnosti, vatrostalni materijal deli se na:

- a) obični vatrostalni, čija tačka omekšavanja leži od 1580 do 1.770°C uključivo, tj. od SK 26 do SK 35;
- b) visoko vatrostalni, čija tačka omekšavanja leži od 1770 do uključivo 2000°C , tj. od SK 35 do SK 42;
- c) specijalno vatrostalni, čija tačka omekšavanja leži iznad 2000°C , tj. iznad SK 42.

3 Raspodela

Standardi koji se odnose na vatrostalni materijal, njegov kvalitet i osobine, uzimanje i obradu uzorka, oblike i mere, ispitivanja itd., raspodeljeni su i grupisani u šest sledećih skupina:

- a) vrste vatrostalnog materijala —————— JUS B.D6.200
- b) oblici i mere —————— JUS B.D6.500
- c) uzimanje i obrada uzorka —————— JUS B.D8.100
- d) hemiska ispitivanja —————— JUS B.D8.200
- e) fizička ispitivanja —————— JUS B.D8.300
- f) uskladištenje, prevoženje i pakovanje —————— JUS B.D6.700

4 Šematski prikaz

Prikaz raspodele celokupnog vatrostalnog materijala dat je u šemi prikazanoj na sledećoj strani.

Predlog br. 2017

**VATROSTALNI MATERIJAL
VRSTE VATROSTALNOG MATERIJALA
KLASIFIKACIJA**

DK 666.76:168.2
JUS B.D6.200

Krajnji rok za dostavljanje primedbi: 1 april 1957

1 Predmet standarda

Ovaj standard daje osnovnu klasifikaciju vatrostalnog materijala po vrstama. Pod vatrostalnim materijalom podrazumeva se onaj materijal, čija vatrostalnost udovoljava uslovima JUS B.D6.100

2 Klasifikacija

Vatrostalni materijal deli se u dve osnovne grupe:

- a) vatrostalne sirovine i
- b) vatrostalne proizvode.

2.1 Vatrostalne sirovine

Pod vatrostalnim sirovinama podrazumevaju se prirodne i veštačke sirovine koje služe za izradu vatrostalnih proizvoda.

U vatrostalne sirovine ubrajaju se:

a) vatrostalne gline i kaolini	— — — — —	oznaka G...	JUS B.F1.010
b) paljene vatrostalne gline i kaolini	— — — — —	oznaka Gp...	JUS B.F1.030
c) kvarcit	— — — — —	oznaka K...	JUS B.F1.050
d) kvarcni pesak*	— — — — —	oznaka KP	
e) boksit	— — — — —	oznaka Bo...	JUS B.G5.010
f) magnezit	— — — — —	oznaka Ms...	JUS B.G5.020
g) hromit	— — — — —	oznaka H...	JUS B.G1.050
h) ostale sirovine*	— — — — —		

2.2 Vatrostalni proizvodi

Pod vatrostalnim proizvodima podrazumevaju se proizvodi koji se dobijaju iz vatrostalnih sirovina određenim tehnološkim postupkom.

Vatrostalni proizvodi dele se na:

- a) formovane i
- b) zrnaste

Formovani i zrnasti vatrostalni proizvodi dele se dalje prema hemiskom sastavu i fizičkim osobinama na vrste, odnosno podvrste, kako je to izloženo u tačkama 2.21 i 2.22 ovog standarda.

2.21 Formovani vatrostalni proizvodi

Formovani vatrostalni proizvodi obuhvataju vatrostalne opeke različitog oblika, koje se dobijaju oblikovanjem, sušenjem i pečenjem vatrostalnih sirovina.

Formovani vatrostalni proizvodi dele se na sledeće vrste, odnosno podvrste:

- a) **Silika proizvodi*** — — — — — oznaka S

Podvrste silika proizvoda su:

— opeke za svodove Simens-Martinovih peći	— — — — —	oznaka — — —
— opeke za koksne peći*	— — — — —	oznaka — — —
— razne druge opeke*	— — — — —	oznaka — — —

- b) **Šamotni proizvodi** — — — — — oznaka Š

ba) šamotni kiseli proizvodi	— — — — —	oznaka ŠK JUS B.D6.250
------------------------------	-----------	------------------------

* U proučavanju

- bb) šamotni neutralni proizvodi ————— oznaka ŠN JUS B.D6.252
- bc) šamotni bazni proizvodi ————— oznaka ŠB JUS B.D6.254
- Podvrste šamotnih proizvoda su:
 - opeke za visoke peći* ————— oznaka —————
 - opeke za kaupere visokih peći* ————— oznaka —————
 - razne druge opeke ————— oznaka —————
- c) **Silicijum karbidni proizvodi**, sa podvrstama* ————— oznaka SC
- d) **Proizvodi na bazi grafita**, sa podvrstama* ————— oznaka C
- e) **Magnezitni hrommagnezitni i hromitni proizvodi** ————— oznaka M JUS B.D6.350
- Podvrste magnezitnih, hrommagnezitnih i hromitnih proizvoda* ————— oznaka —————
- f) **Ostali proizvodi** ————— oznaka —————

2.22 Zrnasti vatrostalni proizvodi

Zrnasti vatrostalni proizvodi obuhvataju zrnaste i sprašene vatrostalne maltere, brašna i mase za nabijanje i oblaganje, koje imaju osobine vezivanja sa ili bez dodatka plastičnih materija, a koje se dobiju paljenjem, pečenjem, drobljenjem i granuliranjem vatrostalnih proizvoda.

Zrnasti vatrostalni proizvodi dele se na sledeće vrste:

- a) **Zrnasti silika proizvodi*** ————— oznaka Z-Š
- b) **Zrnasti šamotni proizvodi** ————— oznaka Z-Š
 - ba) šamotni kiseli proizvodi, zrnasti ————— oznaka Z-ŠK JUS B.D6.430
 - bb) šamotni neutralni proizvodi, zrnasti ————— oznaka Z-ŠN JUS B.D6.432
 - bc) šamotni bazni proizvodi, zrnasti ————— oznaka Z-ŠB JUS B.D6.434
- c) **Zrnasti silicijum karbidni proizvodi*** ————— oznaka Z-SC
- d) **Zrnasti proizvodi na bazi grafita*** ————— oznaka Z-C
- e) **Magnezitni, hrommagnezitni i hromitni proizvodi**, zrnasti ————— oznaka Z-M JUS B.D6.470
- f) **Ostali zrnasti proizvodi*** ————— oznaka —————

Gornjim vrstama vatrostalnih proizvoda dodaće se prema potrebi podvrste.

Veza sa drugim standardima:

- Vatrostalni materijal ————— JUS B.D6.100
- Oblici i mere ————— JUS B.D6.500
- Uzimanje i obrada uzoraka ————— JUS B.D8.100
- Hemiska ispitivanja ————— JUS B.D8.200
- Fizička ispitivanja ————— JUS B.D8.300
- Uskladištenje, prevažanje i pakovanje ————— JUS B.D6.700

* U proučavanju

Predlog br. 2018

**VATROSTALNI MATERIJAL
VATROSTALNE GLINE I KAOLINI**
Klasifikacija — Tehnički uslovi

DK 553.61:666.76:168.2
JUS B.F1.010Krajnji rok za dostavljanje primedbi: 1. april 1957**1 Predmet standarda**

Ovaj standard obuhvata sirove vatrostalne gline i kaoline, koji služe kao sirovina za šamotne proizvode.

2 Karakteristika

Vatrostalne gline i kaolini pripadaju pelitskim sedimentima. Po hemiskom sastavu pripadaju kao-linskoj i halojzitskoj grupi i u osnovi pretstavljaju hidratisani alumosilikat ($\text{Al}_2\text{O}_3 \cdot 2\text{SiO}_2 \cdot 2\text{H}_2\text{O}$ odn. $\text{Al}_2\text{O}_3 \cdot 2\text{SiO}_2 \cdot 2\text{H}_2\text{O} + 2\text{H}_2\text{O}$), sa najfinijim česticama oksida željeza, kvarca, feldspata, liskuna, turmalina, granata i drugih minerala, a često i organskih primesa. Izgleda su zemljastog, boje različite. Jako su higroskopni. Pomešani sa vodom daju plastično testo, koje osušeno zadržava svoj oblik. Prilikom paljenja gube hemski vezanu vodu, a daljim zagrevanjem dobijaju trajnu mehaničku čvrstoću, svojstvenu čvrstim stenama.

Postoje, takođe, varijeteti i neplastičnih glina i kaolina, pretežno halojzitskog tipa, kao što su škriljave gline i flint-gline.

3 Klasifikacija

Zavisno od hemiskog sastava i fizičkih osobina razlikuje se 6 vrsta vatrostalnih glina i kaolina, koje se označavaju sa: **G₀**, **G_I**, **G_{II}**, **G_{III}**, **G_{IV}** i **G_V**.

4 Tehnički uslovi

Tehnički uslovi kvaliteta pojedinih vrsta vatrostalnih glina i kaolina dati su u sledećoj tabeli:

Osobine	Oznaka					
	G ₀	G _I	G _{II}	G _{III}	G _{IV}	G _V
Vatrostalnost SK	≥ 34	≥ 33	≥ 32	≥ 31	≥ 30	≥ 26
Hemski sastav u %, sračunat na paljene proizvode	$\text{Al}_2\text{O}_3 + \text{TiO}_2$	≥ 44	≥ 42	≥ 36	≥ 26	≥ 26
	Fe_2O_3	≤ 2,5	≤ 2,7	≤ 3,0	≤ 3,5	≤ 3,5
	CaO	< 1,0	< 1,0	< 1,0	< 1,0	≤ 1,0
	Plastičnost*)					

*) u proučavanju.

Veza sa drugim standardima:

- Vatrostalni materijal JUS B.D6.100
- Uzimanje i obrada uzorka JUS B.D8.100
- Hemiska ispitivanja JUS B.D8.200
- Fizička ispitivanja JUS B.D8.300

Predlog br. 2019

**VATROSTALNI MATERIJAL
PALJENE VATROSTALNE GLINE I KAOLINI**
Klasifikacija — Tehnički uslovi

DK 553.61:666.76:168.2
JUS B.F1.030

Krajnji rok za dostavljanje primedbi: 1. april 1957

1 Predmet standarda

Ovaj standard obuhvata paljene vatrostalne gline i kaoilne, koji služe kao sirovina za šamotne vatrostalne proizvode.

2 Karakteristike

Paljene vatrostalne gline i kaolini dobijaju se paljenjem sirovih vatrostalnih glina i kaolina (vidi JUS B.F1.010).

3 Klasifikacija

Zavisno od hemiskog sastava i fizičkih osobina razlikuju se 4 vrste paljenih vatrostalnih glina i kaolina, koje se označavaju sa: **Gp0**, **GpI**, **GpII**, i **GpIII**.

4 Tehnički uslovi

Tehnički uslovi kvaliteta pojedinih vrsta paljenih vatrostalnih glina i kaolina dati su u sledećoj tabeli:

O s o b i n e	O z n a k a			
	Gp 0	Gp I	Gp II	Gp III
Vatrostalnost SK	≥ 34	≥ 31	≥ 30	≥ 26
Gubitak žarenjem	≤ 1	≤ 1	≤ 1	≤ 1
Hemiski sastav u %	$\text{Al}_2\text{O}_3 + \text{TiO}_2$ Fe_2O_3 CaO	≥ 44 ≤ 2,5 < 1,0	≥ 36 ≤ 3,5 < 1,0	≥ 34 ≤ 3,5 < 1,0

Veza sa drugim standardima:

- Vatrostalni materijal JUS B.D6.100
- Uzimanje i obrada uzoraka JUS B.D8.100
- Hemiska ispitivanja JUS B.D8.200
- Fizička ispitivanja JUS B.D8.300

Predlog br. 2020

**VATROSTALNI MATERIJAL
KVARCIT**
Klasifikacija — Tehnički uslovi

DK 552. 45:666.76:168.2
JUS B.F1.050

Krajnji rok za dostavljanje primedbi: 1 april 1957

1 Predmet standarda

Ovaj standard obuhvata kvarcite, koji služe kao sirovina za vatrostalne silika i šamotne proizvode.

2 Karakteristika

Kvarciti su stene, nastale najčešće metamorfisanjem kvarcnih peščara. Oni se sastoje gotovo isključivo od zrna kvarca i kvarcnog cementa, a po hemiskom sastavu silicijevе kiseline (SiO_2), dok su kao sporedni sastojci zastupljeni: Fe_2O_3 , Al_2O_3 , TiO_2 , CaO , MgO i dr.

3 Klasifikacija

Zavisno od hemiskog sastava i fizičkih osobina razlikuju se 3 vrste kvarcita podesnih za izradu vatrostalnih silika i šamotnih proizvoda, koje se označuju sa: **KI**, **KII** i **KIII**.

4 Tehnički uslovi

Tehnički uslovi kvaliteta pojedinih vrsta kvarcita dati su u sledećoj tabeli:

Osobine	O z n a k a		
	K I	K II	K III
Vatrostalnost SK	> 34/35	> 34	≥ 33
Gubitak žarenjem	≤ 0,5	≤ 1,0	≤ 1,2
SiO_2	≥ 96,5	≥ 96,0	≥ 94,0
$\text{Al}_2\text{O}_3 + \text{TiO}_2$	≤ 1,2	≤ 2,0	≤ 2,0
Fe_2O_3	≤ 0,5	≤ 1,0	≤ 1,2
CaO	≤ 0,4	≤ 0,8	≤ 1,0
MgO	≤ 0,2	≤ 0,4	≤ 0,6
Specifična težina	2,63 do 2,66	2,63 do 2,66	2,63 do 2,66

Veza sa drugim standardima:

- Vatrostalni materijal JUS B.D6.100
- Uzimanje i obrada uzoraka JUS B.D8.100
- Hemiska ispitivanja JUS B.D8.200
- Fizička ispitivanja JUS B.D8.300

Predlog br. 2021

**VATROSTALNI MATERIJAL
BOKSIT**
Klasifikacija — Tehnički uslovi

DK 553.492.1:666.76:168.2
JUS B.G5.010Krajnji rok za dostavljanje primedbi: 1. april 1957**1 Predmet standarda**

Ovaj standard obuhvata boksit, koji služi kao sirovina za vatrostalne proizvode.

2 Karakteristika

Boksit je ruda sedimentnog porekla, nastala pretežno taloženjem netopivog ostatka prilikom otačanja krečnjačkih masa. Po hemiskom sastavu u osnovi prevlađuje hidroksid aluminijuma ($\text{Al}_2\text{O}_3 \cdot n\text{H}_2\text{O}$), a sa različitim procentom željeznog okida (Fe_2O_3), silicijeve kiseline (SiO_2) i titandioksida (TiO_2). Pored njih zastupljeni su u maloj količini CaO , MnO , MgO , K_2O , Na_2O i ponegde V_2O_5 . Tekture je porozne, ređe je gусте. Boje je različite, od svetlo žute do ljubičaste.

3 Klasifikacija

Zavisno od hemiskog sastava razlikuju se 2 vrste boksita podesnih za izradu vatrostalnih proizvoda, koje se označavaju sa: **BsI** i **BsII**.

4 Tehnički uslovi

Tehnički uslovi kvaliteta vrsta boksita dati su u sledećoj tabeli:

O s o b i n e	O z n a k a	
	Bs I	Bs II
Hemski sastav u %	$\text{Al}_2\text{O}_3 + \text{TiO}_2$	≥ 70
Rezultati se odnose na paljen materijal	Fe_2O_3	$\leq 3,5$
	SiO_2	≤ 20
		≤ 25

Veza sa drugim standardima:

- Vatrostalni materijal JUS B.D6.100
- Uzimanje i obrada uzoraka JUS B.D8.100
- Hemiska ispitivanja JUS B.D8.200
- Fizička ispitivanja JUS B.D8.300

Predlog br. 2022

VATROSTALNI MATERIJAL

MAGNEZIT

Klasifikacija — Tehnički uslovi

DK 552.54:666.76:168.2
JUS B.G5.020Krajanji rok za dostavljanje primedbi: 1 april 1957**1 Predmet standarda**

Ovaj standard obuhvata sirovi magnezit, koji služi kao sirovina za magnezitne, hrommagnezitne i hromitne vatrostalne proizvode.

2 Karakteristika

Magnezit je ruda, koja se obrazuje pretežno kao proizvod raspadanja feromagnezitskih minerala serpentina i peridotita, a nastaje takođe i kao hemiski sediment. Zavisno od uslova postanka magnezit se sastoji iz zrna različite veličine, ponekad i submikroskopskih, te se javlja kao kristalići sa vidljivim kristalima i kao amorfni (kr ipokristalasti). Po hemiskom sastavu u magnezitu prevlađuje u osnovi karbonat magnezijuma ($MgCO_3$), dok su kao sporedni sastojci zastupljeni SiO_2 , Fe_2O_3 , Al_2O_3 , TiO_2 , CaO i dr.

3 Klasifikacija

Zavisno od hemiskog sastava i fizičkih osobina razlikuju se 3 vrste magnezita podesnog za izradu vatrostalnih proizvoda, koje se označavaju sa: **MsI**, **MsII** i **MsIII**.

4 Tehnički uslovi

Tehnički uslovi kvaliteta pojedinih vrsta magnezita dati su u sledećoj tabeli:

O s o b i n e	O z n a k a			
	Ms I	Ms II	Ms III	
Hemiski sastav u %	Gubitak žarenjem	$\geq 49,0$	$\geq 49,0$	$\geq 49,0$
	SiO_2	$\leq 2,1$	$\leq 1,5$	$\leq 2,3$
	$Al_2O_3 + TiO_2$	$\leq 0,5$	$\leq 0,8$	$\leq 0,8$
	Fe_2O_3	$\leq 0,5$	$\leq 0,8$	$\leq 0,8$
	CaO	$\leq 0,95$	$\leq 2,5$	$\leq 3,5$
	MgO	$\geq 46,0$	$\geq 44,0$	$\geq 42,0$
Specifična težina	2,8 do 3,0	2,8 do 3,0	2,8 do 3,0	

Veza sa drugim standardima:

- Vatrostalni materijal JUS B.D6.100
- Uzimanje i obrada uzoraka JUS B.D8.100
- Hemiska ispitivanja JUS B.D8.200
- Fizička ispitivanja JUS B.D8.300

Predlog br. 2023

VATROSTALNI MATERIJAL

HROMIT

Klasifikacija — Tehnički uslovi

DK 553.46:666.76:168.2
JUS B.G1.050Krajnji rok za dostavljanje primedbi: 1 april 1957**1 Predmet standarda**

Ovaj standard obuhvata hromit, koji služi kao sirovina za vatrostalne hrommagnezitne i hromitne proizvode.

2 Karakteristika

Hromit predstavlja mineral iz grupe spinela, koji je nastao kao proizvod diferencijacije peridotitne magme. Njegov hemiski sastav teorijski odgovara formuli $\text{FeO} \cdot \text{Cr}_2\text{O}_3$, sa sadržajem $\text{FeO} = 32.1\%$ i $\text{Cr}_2\text{O}_3 = 67.9\%$. U prirodi hromit se nalazi redovno sa nižim sadržajem Cr_2O_3 od teoretskog i sadrži različite primešane komponente: SiO_2 , Al_2O_3 , MgO , CaO i dr.

3 Klasifikacija

Zavisno od hemiskog sastava razlikuju se 2 vrste hromita, podesnog za izradu vatrostalnih hrommagnezitnih i hromitnih proizvoda, koje se označavaju sa: **HI** i **III**.

4 Tehnički uslovi

Tehnički uslovi kvaliteta vrsta hromita dati su u sledećoj tabeli:

	Osobine	Oznaka	
		HI	II
Hemiski sastav u %	Gubitak žarenjem	$\leq 1,5$	$\leq 2,5$
	SiO_2	$\leq 6,5$	$\leq 8,5$
	FeO	$< 17,0$	$< 18,0$
	Cr_2O_3	$\geq 44,0$	$\geq 36,0$
	$\text{Al}_2\text{O}_3 + \text{TiO}_2$	14 do 20	16 do 24
	CaO	$\leq 1,5$	$\leq 2,5$
	$\text{Cr}_2\text{O}_3 + \text{Al}_2\text{O}_3$	$\geq 60,0$	$\geq 58,0$

Hromit oznake HI i II dolazi na tržište kao komadasta ruda i u zrnu (prezla).

Veličina zrna komadaste rude kreće se od 40 do 400 mm, dok prezla ima veličinu zrna od 0.5 do 5 mm, sa tolerancijom podsortirana od 0 do 0.5 mm maksimum 6% i nadsortirana preko 5 mm maksimum 6%.

Veza sa drugim standardima:

- Vatrostalni materijal JUS B.D6.100
- Uzimanje i obrada uzoraka JUS B.D8.100
- Hemiska ispitivanja JUS B.D8.200
- Fizička ispitivanja JUS B.D8.300

Predlog br. 2024

**VATROSTALNI MATERIJAL
ŠAMOTNI KISELI PROIZVODI, FORMOVANI**
Klasifikacija — Tehnički uslovi

DK 666.763:168.2
JUS B.D6.250Krajnji rok za dostavljanje primedbi: 1 april 1957**1 Predmet standarda**

Ovaj standard obuhvata formovane šamotne kisele vatrostalne proizvode.

2 Klasifikacija

Zavisno od hemiskog sastava i fizičkih osobina, formovani šamotni kiseli vatrostalni proizvodi dele se na 6 vrsta, koje se označavaju sa: ŠK I, ŠK Ia, ŠK II, ŠK IIa, ŠK III i ŠK IIIa.

3 Tehnički uslovi

Tehnički uslovi kvaliteta pojedinih vrsta formovanih šamotnih kiselih vatrostalnih proizvoda dati su u sledećoj tabeli:

O s o b i n e	O z n a k a					
	ŠK I	ŠK Ia	ŠK II	ŠK IIa	ŠK III	ŠK IIIa
Vatrostalnost SK		≥ 31/32		≥ 30/31		≥ 26
Hemiski sastav u %	Al ₂ O ₃ + TiO ₂	≤ 36		—		—
	SiO ₂	≥ 60		—		—
	Fe ₂ O ₃	≤ 3,0		—		—
Zapreminska težina g/cm ³		≥ 1,80		≥ 1,80		≥ 1,80
Upijanje vode u %		≤ 15		≤ 15		≤ 15
Prividna poroznost %		≤ 27		≤ 27		≤ 27
Pritisna čvrstoća kg/cm ²	≥ 100	≥ 200	≥ 100	≥ 200	≥ 100	≥ 300
Omekšavanje pod pritiskom na visokim temperaturama °C		≥ 1330		—		—
Postojanost na nagle promene temperature*)		≥ 5		—		—

*) Hlađenje u vodi na 20°C prema JUS B.D8.306.

4 Preporuka za upotrebu:

- za delove peći i odlivni materijal u željezarama i koksarama i za kupolne peći;
- za delove rotacionih i šahtnih peći u industriji cementa i kreča;
- za delove peći kotlovskega postrojenja;
- za delove staklarskih peći — za staklarske blokove;
- za zidove komornih i tunelskih peći keramičke industrije;
- za industrijske peći i zidove, gde radna temperatura ne prelazi 1300°C.

Vеза sa drugim standardima:

— Vatrostalni materijal	JUS B.D6.100
— Vrste vatrostalnog materijala	JUS B.D6.200
— Oblici i mere	JUS B.D6.500
— Uzimanje i obrada uzoraka	JUS B.D8.100
— Hemiska ispitivanja	JUS B.D8.200
— Fizička ispitivanja	JUS B.D8.300
— Uskladištenje, prevoženje i pakovanje	JUS B.D6.700

Predlog br. 2025

**VATROSTALNI MATERIJAL
ŠAMOTNI NEUTRALNI PROIZVODI, FORMOVANI**
Klasifikacija — Tehnički uslovi

DK 666.673:168.2
JUS B.D6.252Krajnji rok za dostavljanje primedbi: 1 april 1957**1 Predmet standarda**

Ovaj standard obuhvata formovane šamotne neutralne vatrostalne proizvode.

2 Klasifikacija

Zavisno od hemiskog sastava i fizičkih osobina, formovani šamotni neutralni vatrostalni proizvodi dele se na 2 vrste, koje se označavaju sa **ŠN I** i **ŠN Ia**.

3 Tehnički uslovi

Tehnički uslovi kvaliteta pojedinih vrsta formovanih šamotnih neutralnih vatrostalnih proizvoda izloženi su u sledećoj tabeli:

O s o b i n e	O z n a k a	
	ŠN I	ŠN Ia
Vatrostalnost SK	≥ 31/32	≥ 31/32
Hemiski sastav u %	$\text{Al}_2\text{O}_3 + \text{TiO}_2$ Fe_2O_3 CaO	36 do 39 ≤ 3,8 < 1,0 ≥ 1,85
Zapreminska težina g/cm ³		
Upijanje vode u %	≤ 14	≤ 14
Prividna poroznost u %	≤ 26	≤ 26
Pritisna čvrstoća kg/cm ²	≥ 200	≥ 100
Omekšavanje pod pritiskom na visokim temperaturama u °C	≥ 1370	≥ 1370
Postajanost na nagle promene temperature*)	≥ 10	≥ 10

*) Hladjenje vode na 20°C prema JUS B. D8. 306

4 Preporuka za upotrebu:

- za delove topioničarskih, staklarskih, cementnih i ostalih industrijskih peći, gde radna temperatura ne prelazi 1350°C;
- za delove peći naročito izložene dejstvu šljake.

Veza sa drugim standardima:

— Vatrostalni materijal	JUS B.D6.100
— Vrste vatrostalnog materijala	JUS B.D6.200.
— Oblici i mere	JUS B.D6.500
— Uzimanje i obrada uzoraka	JUS B.D8.100
— Hemiska ispitivanja	JUS B.D8.200
— Fizička ispitivanja	JUS B.D8.300
— Uskladištenje, prevažanje, pakovanje	JUS B.D6.700.

Predlog br. 2026

**VATROSTALNI MATERIJAL
ŠAMOTNI BAZNI PROIZVODI, FORMOVANI**
Klasifikacija — Tehnički uslovi

DK 666.763:168.2
JUS B.D6.254Krajnji rok za dostavljanje primedbi: 1 april 1957**1 Predmet standarda**

Ovaj standard obuhvata formovane šamotne bazne vatrostalne proizvode.

2 Klasifikacija

Zavisno od hemiskog sastava i fizičkih osobina, formovani šamotni bazni vatrostalni proizvodi dele se na 6 vrsta koje se označavaju sa: **ŠB I, ŠB Ia, ŠB II, ŠB IIa, ŠB III i ŠB IIIa**.

3 Tehnički uslovi

Tehnički uslovi kvaliteta pojedinih vrsta formovanih šamotnih baznih vatrostalnih proizvoda dati su u sledećoj tabeli:

O s o b i n e	O z n a k a					
	ŠB I	ŠB Ia	ŠB II	ŠB IIa	ŠB III	ŠB IIIa
Vatrostalnost SK		≥ 34		≥ 33,34		≥ 33
Hemiski sastav u %	$\text{Al}_2\text{O}_3 + \text{TiO}_2$	≥ 44		42 do 44		40 do 42
	Fe_2O_3	≤ 3,5		≤ 3,5		≤ 3,5
Zapreminska težina g/cm ³		≥ 2,0		≥ 2,0		≥ 1,9
Upijanje vode u %		≤ 13		≤ 13		≤ 13
Prividna poroznost %		≤ 26		≤ 26		≤ 25
Pritisna čvrstoća kg/cm ²	≥ 100	≥ 200	≥ 100	≥ 200	≥ 100	≥ 200
Omekšavanje pod pritiskom na visokim temperaturama °C		≥ 1450		≥ 1430		≥ 1400
Postojanost na nagle promene temperature*)		≥ 12		≥ 12		≥ 10

*) Hlađenje u vodi na 20°C prema JUS B.D8.306

4 Preporuka za upotrebu

- ŠB I, ŠB Ia, ŠB II i ŠB IIa: za naročito izložene delove peći (gorionike, svodove, žarne zone), u željezarama i čeličanama, koksarama, cementnoj industriji, staklarama, kotlovske prostorijama, gasogeneratorima, za radne temperature do 1400°C.
- ŠB III i ŠB IIIa: za delove peći, izložene maksimalnoj radnoj temperaturi do 1400°C.

Veza sa drugim standardima:

— Vatrostalni materijal	JUS B.D6.100
— Vrste vatrostalnog materijala	JUS B.D6.200
— Oblici i mere	JUS B.D6.500
— Uzimanje i obrada uzorka	JUS B.D8.100
— Hemiska ispitivanja	JUS B.D8.200
— Fizička ispitivanja	JUS B.D8.300
— Uskladištenje, prevažanje i pakovanje	JUS B.D6.700.

Predlog br. 2027

VATROSTALNI MATERIJAL
MAGNEZITNI, HROMMAGNEZITNI I HROMITNI
PROIZVODI, FORMOVANI
Klasifikacija — Tehnički uslovi

DK 666.763:168.2
JUS B.D6.350

Krajnji rok za dostavljanje primedbi: 1 april 1957

1 Predmet standarda

Ovaj standard obuhvata formovane magnezitne, hrommagnezitne i hromitne vatrostalne proizvode.

2 Klasifikacija

Zavisno od hemiskog sastava i fizičkih osobina, formovani magnezitni, hrommagnezitni i hromitni vatrostalni proizvodi dele se na 5 vrsta, koje se označavaju sa: **M I, M II, M III, M IV i M V**.

3 Tehnički uslovi

Tehnički uslovi kvaliteta pojedinih vrsta formovanih magnezitnih, hrommagnezitnih i hromitnih vatrostalnih proizvoda dati su u sledećoj tabeli:

Osobine	Magnezitni					Hrommagnezitni					Hromitni				
	Oznaka														
	M I	M II	M III	M IV	M V										
Vatrostalnost SK	> 42					> 39									
Hemiski sastav u %	Gubitak žarenjem	≤ 0,5	≤ 0,5	≤ 0,5	≤ 0,5	≤ 0,5	≤ 0,5	≤ 0,5	≤ 0,5	≤ 0,5	≤ 0,5	≤ 0,5	≤ 0,5	≤ 0,5	≤ 0,5
	SiO ₂	≤ 4,5	≤ 3,2	4 do 6	4 do 6	4 do 6	4 do 6	4 do 6	4 do 6	4 do 6	4 do 6	4 do 6	4 do 6	4 do 6	4 do 6
	Al ₂ O ₃ + TiO ₂	≤ 1	≤ 1	4 do 6	4 do 6	4 do 6	4 do 6	4 do 6	4 do 6	4 do 6	4 do 6	4 do 6	4 do 6	4 do 6	4 do 6
	Fe ₂ O ₃	≤ 1	3 do 5	≤ 6	≤ 6	≤ 6	≤ 6	≤ 6	≤ 6	≤ 6	≤ 6	≤ 6	≤ 6	≤ 6	≤ 6
	CaO	≤ 2	≤ 5	< 4,5	< 4,5	< 4,5	< 4,5	< 4,5	< 4,5	< 4,5	< 4,5	< 4,5	< 4,5	< 4,5	< 4,5
	MgO	> 92	> 87	> 74	> 74	> 74	> 74	> 74	> 74	> 74	> 74	> 74	> 74	> 74	> 74
	Cr ₂ O ₃	—	—	6 do 7	6 do 7	6 do 7	6 do 7	6 do 7	6 do 7	6 do 7	6 do 7	6 do 7	6 do 7	6 do 7	6 do 7
Zapreminska težina g/cm ³	≥ 2,80					≥ 2,80	≥ 2,80	≥ 2,87	≥ 2,87	≥ 2,87	≥ 2,87	≥ 2,87	≥ 2,87	≥ 2,87	≥ 2,87
Poroznost prividna %	16 do 21					16 do 21	16 do 21	20 do 25							
Upijanje vode %	≤ 8					≤ 8	≤ 8	≤ 11	≤ 11	≤ 11	≤ 11	≤ 11	≤ 11	≤ 11	≤ 10
Omekšavanje pod pritiskom °C	≥ 1650					≥ 1600	≥ 1600	≥ 1500	≥ 1500	≥ 1500	≥ 1500	≥ 1500	≥ 1500	≥ 1500	≥ 1300
Pritisna čvrstoća kg/cm ²	≥ 500					≥ 500	≥ 500	≥ 300	≥ 300	≥ 300	≥ 300	≥ 300	≥ 300	≥ 300	≥ 300
Postojanost na nagle promene temperature*)															
Širenje na temperaturi preko 1000 °C*)															
Sprovodljivost toplice*)															

*) Podaci u proučavanju

4 Preporuka za upotrebu:

- M I: specijalna magnezitna opeka za peći u industriji stakla
- M II: magnezitna opeka za Simens-Martinove peći i za peći u obojenoj metalurgiji,
- M III: hrommagnezitna opeka za rotacione peći u cementnoj industriji i za plamene peći,
- M IV: hrommagnezitna opeka za Simens-Martinove peći iznad nivoa istopljenog metala i svoda,
- M V: hromitne opeke služe kao neutralni ume tak za odvajanje kiselog i bazičnog ozida.

Veza sa drugim standardima:

— Vatrostalni materijal	JUS B.D6.100
— Vrste vatrostalnog materijala	JUS B.D6.200
— Oblici i mere	JUS B.D6.500
— Uzimanje i obrada uzoraka	JUS B.D8.100
— Hemiska ispitivanja	JUS B.D8.200
— Fizička ispitivanja	JUS B.D8.300
— Uskladištenja, prevoženje i pakovanje	JUS B.D6.700.

Predlog br. 2028

**VATROSTALNI MATERIJAL
ŠAMOTNI KISELI PROIZVODI, ZRNASTI MALTERI,
BRAŠNA I MASE**
Klasifikacija — Tehnički uslovi

DK 666.767:168.2
JUS B.D6.430Krajnji rok za dostavljanje primedbi: 1 april 1957**1 Predmet standarda**

Ovaj standard obuhvata zrnaste kisele šamotne vatrostalne proizvode — maltere, brašna i mase za nabijanje.

2 Klasifikacija

Zavisno od hemiskog sastava, krupnoće zrna i fizičkih osobina, zrnasti šamotni kiseli vatrostalni proizvodi dele se na 3 vrste, koje se označavaju sa: **Z-ŠK I (malteri), Z-ŠK II (brašna) i Z-ŠK III (mase za nabijanje)**.

3 Tehnički uslovi

Tehnički uslovi kvaliteta pojedinih vrsta zrnastih šamotnih kiselih vatrostalnih proizvoda dati su u sledećoj tabeli:

O s o b i n e		Malteri		Brašna	Mase
		O	z	n a	k a
		Z-ŠK I	Z-ŠK II		Z-ŠK III
Vatrostalnost SK		≥ 26	≥ 26		≥ 26
Hemski sastav u %	Gubitak žerenjem	2 do 8	0,2 do 1		0,2 do 8
	Sračunato na paljen proizvod	Al ₂ O ₃ + TiO ₂ Fe ₂ O ₃	≤ 27	≤ 27	≤ 27
Krupnoća zrna u %	od 0 do 0,5 mm	≤ 3	≤ 3	≤ 3	≤ 3
	≥ 60	—	—	—	—
	od 0,5 do 1 mm	≤ 39	—	—	—
	> 1 mm	≤ 1	—	—	—
	od 0 do 10 mm	—	100	—	100

4 Preporuka za upotrebu:

Za radne temperature industrijskih peći do 1300°C.

Veza sa drugim standardima:

- Vatrostalni materijal JUS B.D6.100
- Vrste vatrostalnog materijala JUS B.D6.200
- Oblici i mere JUS B.D6.500
- Uzimanje i obrada uzorka JUS B.D8.100
- Hemiska ispitivanja JUS B.D8.200
- Fizička ispitivanja JUS B.D8.300
- Uskladištenje, prevoženje i pakovanje JUS B.D6.700

Predlog br. 2029

**VATROSTALNI MATERIJAL
ŠAMOTNI NEUTRALNI PROIZVODI, ZRNASTI
MALTERI, BRAŠNA I MASE**
Klasifikacija — Tehnički uslovi

DK 666.767:168.2
JUS B.D6.432Krajnji rok za dostavljanje primedbi: 1 april 1957**1 Predmet standarda**

Ovaj standard obuhvata zrnaste neutralne šamotne vatrostalne proizvode, maltere, brašna i mase za nabijanje.

2 Klasifikacija

Zavisno od hemiskog sastava krupnoće zrna i fizičkih osobina, zrnasti šamotni neutralni vatrostalni proizvodi dele se na 3 vrste, koje se označavaju sa: **Z-ŠN I (malteri), Z-ŠN II (brašna) i Z-ŠN III (mase za nabijanje)**.

3 Tehnički uslovi

Tehnički uslovi kvaliteta pojedinih vrsta zrnastih šamotnih neutralnih proizvoda dati su u sledećoj tabeli:

O s o b i n e		Malteri		Brašna		Mase	
		O z n a k a					
		Z-ŠN I	Z-ŠN II	Z-ŠN III			
Vatrostalnost SK		≥ 31	≥ 31	≥ 31			
Hemiski sastav u %	Gubitak žerenjem	4 do 8	0,2 do 1	0,2 do 8			
	Sračunato na paljen proizvod	Al ₂ O ₃ + TiO ₂ Fe ₂ O ₃	≥ 36	≥ 36	≥ 26		
	od 0 do 0,5 mm	≤ 3,5	≤ 3,5	≤ 3,5	≤ 3,5		
Krupnoća zrna u %	od 0,5 do 1 mm	≥ 60	—	—	—		
	> 1 mm	≤ 29	—	—	—		
	od 0 do 10 mm	≤ 1	—	—	—		
		—	100	100	100		

4 Preporuka za upotrebu:

— Za radne temperature industrijskih peći do 1350°C.

Veza sa drugim standardima:

— Vatrostalni materijal	JUS B.D6.100
— Vrste vatrostalnog materijala	JUS B.D6.200
— Oblici i mere	JUS B.D6.500
— Uzimanje i obrada uzoraka	JUS B.D8.100
— Hemiska ispitivanja	JUS B.D8.200
— Fizička ispitivanja	JUS B.D8.300
— Uskladištenje, prevoženje i pakovanje	JUS B.D6.700.

Predlog br. 2030

**VATROSTALNI MATERIJAL
ŠAMOTNI BAZNI PROIZVODI, ZRNASTI MALTERI,
BRAŠNA I MASE**
Klasifikacija — Tehnički uslovi

DK 666.767:168.2
JUS B.D6.434Krajnji rok za dostavljanje primedbi: 1. april 1957**1 Predmet standarda**

Ovaj standard obuhvata zrnaste bazne vatrostalne proizvode, maltere, brašna i mase za nabijanje.

2 Klasifikacija

Zavisno od hemiskog sastava, fizičkih osobina i krupnoće zrna, zrnasti šamotni bazni vatrostalni proizvodi dele se na 3 vrste, koje se označavaju sa: **Z-ŠB I (malteri), Z-ŠB II (brašna) i Z-B III (mase za nabijanje).**

3 Tehnički uslovi

Uslovi kvaliteta pojedinih vrsta zrnastih šamotnih baznih vatrostalnih proizvoda dati su u sledećoj tabeli:

O s o b i n e	Malteri			Brašna	Mase
				O z n a k a	
	Z-ŠB I	Z-ŠB II	Z-ŠB III		
Vatrostalnost SK	≥ 33	≥ 33	≥ 33		
Gubitak žarenjem	4 do 8	0,2 do 1	0,2 do 8		
Hemiski sastav u %	Sračunato na paljeni proizvod	$\text{Al}_2\text{O}_3 + \text{TiO}_2$ Fe_2O_3	≥ 40 ≤ 3,5	≥ 40 ≤ 3,5	≥ 40 ≤ 3,5
Krupnoća zrna u %	od 0 do 0,5 mm	≥ 60	—	—	—
	od 0,5 do 1 mm	≤ 39	—	—	—
	> 1 mm	≤ 1	—	—	—
	od 0 do 10 mm	—	100	100	

4 Preporuka za upotrebu:

Za radne temperature peći do 1400°C .

Veza sa drugim standardima:

- Vatrostalni materijal JUS B.D6.100
- Vrste vatrostalnog materijala JUS B.D6.200
- Oblici i mere JUS B.D6.500
- Uzimanje i obrada uzoraka JUS B.D8.100
- Hemsko ispitivanje JUS B.D8.200
- Fizičko ispitivanje JUS B.D8.300
- Uskladištenje, prevoženje i pakovanje JUS B.D6.700.

Predlog br. 2031

VATROSTALNI MATERIJAL
MAGNEZITNI, HRÖMMAGNEZITNI I HRÖMITNI
PROIZVODI, ZRNASTI MALTERI, BRAŠNA I MASE
Klasifikacija — Tehnički uslovi

DK 666.767:168.2
JUS B.D6.470Krajnji rok za dostavljanje primedbi: 1 april 1957**1 Predmet standarda**

Ovaj standard obuhvata zrnaste magnezitne, hrommagnezitne i hromitne vatrostalne proizvode, brašna, maltere i mase za nabijanje.

2 Klasifikacija

Zavisno od hemiskog sastava, fizičkih osobina i krupnoće zrna, zrnasti magnezitni, hrommagnezitni i vatrostalni proizvodi dele se na 6 vrsta, koje se označavaju sa: **Z-M I, Z-M II (magnezitna masa za nabijanje); Z-M III, Z-M IV (magnezitno brašno); Z-M V i Z-M VI (hrommagnezitno brašno).**

3 Tehnički uslovi

Tehnički uslovi kvaliteta pojedinih vrsta zrnastih magnezitnih, hrommagnezitnih i hromitnih proizvoda dati su u sledećoj tabeli:

O s o b i n e	Magnezitna masa Magnezitno brašno Hrommagnezitno brašno					
	O z n a k a					
	Z—M I	Z—M II	Z—M III	ZM—IV	Z—M V	Z—M VI
Vatrostalnost SK	—42					
Hemski sastav u %	Gubitak žarenjem	≤ 0,5	≤ 0,5	≤ 0,5	≤ 0,5	≤ 0,5
	SiO ₂	≤ 4,5	≤ 5,0	≤ 5,0	4 do 7	4 do 7
	Al ₂ O ₃ + TiO ₂	≤ 1,0	≤ 1,0	≤ 1,0	8 do 15	2 do 6
	Fe ₂ O ₃	≤ 1,0	3 do 5	3 do 5	≤ 12,0	≤ 6,5
	CaO	≤ 2,0	≤ 6,0	≤ 6,0	≤ 4,0	≤ 4,5
	MgO	≥ 92,0	≥ 86,0	≥ 86,0	≥ 40,0	≥ 40,0
	Cr ₂ O ₃	—	—	—	22 do 30	5 do 10
Specifična težina		≥ 3,5	≥ 3,5	≥ 3,5	≥ 3,5	≥ 3,5
Zapreminska težina g/cm ³		1,9 do 2,1	1,9 do 2,1	—	—	—
Krupnoća zrna u %	od 0 do 0,15 mm	—	—	100	—	—
	od 0 do 0,5 mm	—	—	—	100	100
	od 0 do 1 mm	≤ 25	≤ 25	—	—	—
	od 1 do 15 mm	≥ 75	≥ 75	—	—	—

4 Preporuka za upotrebu:

- Z-M I Specijalna magnezitna masa za nabijanje peći, kod kojih se zahteva minimalni sadržaj seskvi-oksida.
- Z-M II Magnezitna masa za nabijanje podova Siemens-Martinovih peći i elektro konvertora.
- Z-M III Magnezitno brašno za suvi i vlažni magnezitni ozid sa fugama preko 1 mm uz upotrebu opeka MI i MII, (JUS B.D6.350).
- Z-M IV Magnezitno brašno za suvi i vlažni magnezitni ozid sa fugama preko 1 mm uz upotrebu opeka MI i MII, (JUS B.D6.350).
- Z-M V Hrommagnezitno brašno za hrommagnesitni i hromitni ozid opeka tipa MIV i MV, (JUS B.D6.350).
- Z-M VI Hrommagnezitno brašno za hrommagnesitni ozid opeka tipa MIII, (JUS B.D6.350).

Veza sa drugim standardima:

— Vatrostalni materijal	JUS B.D6.100
— Vrste vatrostalnog materijala	JUS B.D6.200
— Oblici i mere	JUS B.D6.500
— Uzimanje i obrada uzoraka	JUS B.D8.100
— Hemiska ispitivanja	JUS B.D8.200
— Fizička ispitivanja	JUS B.D8.300
— Uskladištanje, prevoženje i pakovanje	JUS B.D6.700
— Magnezitni, hrommagnezitni i hromitni proizvodi, formovani	JUS B.D6.350

ANOTACIJA PREDLOGA STANDARDA ZA VATROSTALNI MATERIJAL

Krajanji rok za dostavljanje primedbi: 1 april 1957

Na inicijativu Savezne komisije za standardizaciju, radna grupa na čelu sa Ing. Pavlom Bugarinovićem, načelnikom tehničkog odeljenja Uprave za investicije NR Srbije, obradila je 33 predloga standarda vatrostalnog materijala.

Pomenuti predlozi standarda stavlju se ovim na javnu diskusiju, u cilju da se pronađu i usvoje najpovoljnija rešenja.

U ovom biltenu »Standardizacija« objavljeno je u celosti 16 predloga zajedno sa obrazloženjem, koji su obuhvatili definiciju i opštu klasifikaciju vatrostalnog materijala, kao i klasifikaciju i tehničke uslove vatrostalnih sirovina i proizvoda (predlog br. 2016 Vatrostalni materijal JUS B.D6.100; predlog br. 2017 Vrste vatrostalnog materijala JUS B.D6.200, kao i predlozi pod brojevima 2018 do 2031). Ostalih 17 predloga standarda interesenti mogu tražiti da im budu dostavljeni u punom tekstu, u kojem slučaju treba da se obrate Saveznoj komisiji za standardizaciju, Admirala Geprata br. 16, Beograd.

Tih ostalih 17 predloga standarda, o kojima je reč, jesu:

Predlog br. 2032	Oblici i mere	B.D6.500
Predlog br. 2033	Označavanje formovanih proizvoda	B.D6.510
Predlog br. 2034	Uzimanje i obrada uzoraka	B.D8.100
Predlog br. 2035	Hemiska ispitivanja	B.D8.200
Predlog br. 2036	Hemiska ispitivanja silika proizvoda, kvarcita i kvarcnog peska	B.D8.205
Predlog br. 2037	Hemiska ispitivanja šamotnih proizvoda, sirovih i paljenih glina, kaolina i boksita	B.D8.210
Predlog br. 2038	Hemiska ispitivanja magnezita i magnezitnih proizvoda	B.D8.225
Predlog br. 2039	Hemiska ispitivanja hrommagnetnih i hromitnih proizvoda i hromita	B.D8.230
Predlog br. 2040	Fizička ispitivanja	B.D8.300
Predlog br. 2041	Određivanje vatrostalnosti	B.D8.301
Predlog br. 2042	Određivanje specifične i zapreminske težine, upijanja vode, ukupne i prividne poroznosti	B.D8.302
Predlog br. 2043	Određivanje omekšavanja pod pritiskom na visokim temperaturama	B.D8.303
Predlog br. 2044	Određivanje pritisne čvrstoće na sobnoj temperaturi	B.D8.304
Predlog br. 2045	Određivanje naknadnog skupljanja i naknadnog širenja	B.D8.305
Predlog br. 2046	Određivanje postojanosti na nagle promene temperature	B.D8.306
Predlog br. 2047	Određivanje čvrstoće na savijanje na sobnoj temperaturi	B.D8.307
Predlog br. 2048	Uskladištenje, prevaženje i pakovanje	B.D6.700

Pored gornjeg u pripremi je izvestan broj predloga dimenzionalnih standarda vatrostalnih proizvoda (oblici i mere), čija je upotreba masovna. Ovi predlozi standarda biće stavljeni na diskusiju u kraćem roku.

**ANOTACIJA PREDLOGA STANDARDA IZ OBLASTI
ELEKTROTEHNIKE**

Krajnji rok za dostavljanje primedbi: 1 april 1957

Savezna komisija za standardizaciju stavlja ovim na javnu diskusiju sledeće predloge jugoslovenskih standarda:

Predlog br. 2049	Izolovana okrugla bakarna žica Postupak proveravanja	JUS N.C7.010
Predlog br. 2050	Okrugla bakarna lak-žica Tehnički uslovi isporuke	N.C7.011
Predlog br. 2051	Izolovana okrugla bakarna žica Tehnički uslovi isporuke	N.C7.012
Predlog br. 2052	Okrugla bakarna lak-žica Dimenziye	N.C7.110
Predlog br. 2053	Izolovana okrugla bakarna žica jedanput ili više puta omotana	N.C7.120
Predlog br. 2054	Izolovana okrugla bakarna žica lakisana i jedanput ili više puta omotana	N.C7.121

Gornje predloge pripremio je sekretarijat Tehničkog odbora br. 20 koji se nalazi pri Fabriци kablova u Svetozarevu.

Navedeni predlozi dostavljeni su svima glavnim interesentima. Ostali eventualni interesenti mogu tražiti od Savezne komisije za standardizaciju da se predlozi dostave i njima.

**MEĐUNARODNA STANDARDIZACIJA
PRIMLJENA DOKUMENTACIJA**

Pregled važnijih dokumenata koje je Savezna komisija za standardizaciju primila od sledećih organizacija:

Međunarodne organizacije za standardizaciju (ISO), i
Međunarodne elektrotehničke komisije (IEC).

Ova dokumentacija pretstavlja pojedine faze rada, čiji je krajnji cilj donošenje međunarodnih preporuka sa područja standardizacije.

Preporučuje se zainteresovanim da koriste ovu dokumentaciju uvidom u prostorijama Savezne komisije za standardizaciju, ili putem izrade fotokopija ili mikrofilmova, a po posebnom pismenom traženju, uz obavezu plaćanja troškova foto ili mikrofilmske reprodukcije.

ISO/TC 8 Brodogradnja za pomorsku plovidbu

Druga serija ispitivanja stabilnosti modela čamaca za spasavanje (prikaz Jr. B. Burghgraef-a).

IEC/TC 1 Nomenklatura

Međunarodni elektrotehnički rečnik, grupa 55 — Telegrafija i telefonija. Primedba na ovaj predlog mogu se dati do 30 juna 1957 god.

ISO/TC 46 Dokumentacija

Bibliografija standarda u oblasti dokumentacije.

IEC/TC 2 Rotacione mašine

Zapisnik sa sastanka potkomiteta za dimenziye elektromotora održanog 5 i 6 jula 1956 god. u Minhenu.

ISO/TC 50 Šelak

Predlozi preporuka ISO na diskusiji do 1 januara 1957 god.:
br. 98 »Propisi za neprerađeni šelak (seedlac)«
br. 99 »Propisi za šelak (shellac)« i
br. 100 »Propisi za beljeni šelak«.

IEC/TC 37 Nadnaponski odvodnici

Propisi za nadnaponske odvodnike. I deo — Nadnaponski odvodnici sa promenljivim otporom. Upućeno na saglasnost po šestomesečnom pravilu sa rokom 17 mart 1957 godine.

ISO/TC 71 Beton i armirani beton

II nacrt za standardizaciju dimenziya i izrade betonskih epruveta.

PREGLED PRIMLJENIH VAŽNIJIH INOSTRANIH STANDARDA

Ova rubrika obuhvata pregled važnijih inostranih standarda dostavljenih standardoteci Savezne komisije za standardizaciju, koja već sadrži vrlo obimne zbirke inostranih standarda skoro svih zemalja sveta. Stručnjaci, zainteresovane ustanove i preduzeća mogu da koriste sve ove standarde u samoj standardoteci SKS. Za eventualnu nabavku originalnih standarda iz inostranstva svaki interesent, bez razlike, treba da se obrati prethodno Saveznoj komisiji za standardizaciju (Beograd, Admirala Geprata ulica br. 16), s obzirom na postojeći sporazum po kome inostrane organizacije za standardizaciju šalju svoje standarde u inostranstvo samo po preporuci nacionalne organizacije za standardizaciju odnosne zemlje. U konkretnom traženju, upućenom Saveznoj komisiji za standardizaciju, interesenti treba da se obavežu da će troškove nabavke standarda nadoknaditi u dinarima preduzeću »Jugoslovenska knjiga« — Beograd, Terazije 27, sa kojim već postoji sporazum u tom pogledu, ili nekom drugom preduzeću koje je ovlašćeno da vrši uvoz knjiga, a na koje interesent ukaže u svom zahtevu. Ukoliko isporuka treba da usledi preko nekog drugog preduzeća, neophodno je priložiti i saglasnost toga preduzeća za izvršenje plaćanja u devizama inostranom isporučiocu.

1) Amerika	ASA	10) Japan	JIS
2) Austrija	ÖNORM	11) Nemačka	DIN
3) Bugarska	BDS	12) Poljska	PN
4) Čehoslovačka	ČSN	13) Rumunija	STAS
5) Franuska	NF	14) SSSR	GOST
6) Holandija	HCNN	15) Švajcarska	SNV
7) Indija	IS (Ind.)	16) Švedska	SEN
8) Izrael	SI (Izr.)	17) Vel. Britanija	BS
9) Italija	UNI		

DK 614 — Vatrogastvo

PN-55 M-51065	Aparat za gašenje. Ključ.
PN-55 M-51067	Aparati za gašenje. Navrtka.

DK 615 — Medicinski materijal

STAS 4792-55 R 23	Sanitetski zidni sanduci tipa A i B.
PN-53 Z-54036	Medicinski alat. Koherova klješta.
PN-53 Z-54110	Medicinski alat. Prave makaze Majo.
PN-53 Z-54111	Medicinski alat. Savijene makaze Majo.
PN-53 Z-54112	Medicinski alat. Savijene makaze od 24 cm.
PN-53 Z-54113	Medicinski alat. Savijene makaze od 20 cm.
PN-53 Z-54114	Medicinski alat. Prave makaze od 20 cm.
PN-53 Z-55003	Medicinski alat. Čekići sa kuškom.

DK 621 — Opšta mašinogradnja

STAS 611-49 U 22	Vitvortov normalni navoj prečnika od 3/16" do 4".
STAS 633-49 C 15	Pravougle turpije sa suženim vrhom.
STAS 668-49	Okrugli navozi normalni.
STAS 924-55 B 62	Sidreni vijci sa koničnom glavom i navrtkom.
STAS 1071-54 C 17	Okrugle testere.
STAS 1250-54 K 43	Drvena ambalaža za marmeladu.
STAS 1367-50 C 12	Upuštači od 60° i 120° sa Morze koničnom drškom.
STAS 1447-55 B 67	Kovani ekseri — železnice.
STAS 1521-55 B 67	Tirfoni.
STAS 1678-50 C 03	Ležišta sa kotrljanjem. Dimenzije.
STAS 1727-50 U 22	Normalni metrički navozi, prečnika od 1 do 5,5 mm tolerancije.
STAS 1992-51 B 37	Livački ekseri.
STAS 2053-51 B 37	Tapetarski ekseri.
STAS 2834-54 K 43	Drvena ambalaža za voće, tip 0.

STAS 3324-55 C 15	Kombinovana klešta.
STAS 4444-54 C 12	Pregled standardizovanog alata za obradu metala.
STAS 4551-54 B 62	Svorni vijci.
STAS 4552-54 B 62	Svorni vijci za uvrтанje u aluminijumu.
STAS 4556-54 U 22	Metrički navoj fini 4 — prečnik od 9 do 150 mm. Tolerancije.
STAS 4600-54 B 50	Terminologija lišenja.
STAS 4623-54 K 43	Drvena ambalaža za voće.
STAS 4633-54 B 51	Vodice za bušenje sa vencom.
STAS 4636-54 C 15	Francuski ključevi.
STAS 4637-54 C 15	Univerzalna klješta za cevi.
STAS 4701-55 C 18	Potkivačka klešta.
STAS 4704-55 C 12	Točkići za nareckivanje.
STAS 4771-55 B 62	Uvrtni vijci sa šiljkom.
STAS 4814-55 U 22	Specijalni pravougli navoj.
STAS 4845-55 B 62	Vijci sa šestostranom glavom sa navojem do glave.
STAS 4847-55 B 62	Uvrtni vijci sa koničnim završetkom.
STAS 4851-55 B 62	Konične čivije sa navojem.
STAS 4898-55 C 15	Dvostrani otvoreni ključevi od 10 do 44 mm.
PN-54 M-02007	Fini metrički navoj. Red B.
PN-54 M-02033	Kontrolnik navoja M6 × 1.
PN-54 M-02115	Tolerancije metričkih navoja.
PN-54 M-02117	Tolerancije trapeznog simetričnog navoja.
PN-54 M-55012	Drške alata.
PN-54 M-55013	Tolerancije drških alata sa Morze i metričkim konusom.
PN-54 M-55019	Cetvrtke za alat.
PN-54 M-55071	Središna gnezda na krajevima drških alata za obradu metala.
PN-54 M-55091	Obrađeni T-žlebovi.
PN-54 M-55107	Provlačač sa okruglom drškom.
PN-54 M-59118	Statičko balansiranje tocila.
PN-55 M-64740	Pljosnate turpije.
PN-55 M-64741	Okrugle turpije.
PN-55 M-64742	Poluokrugle turpije.
PN-55 M-64743	Kvadratne turpije.
PN-55 M-64744	Trouglaste turpije.

PN-55 M-64745	Pljosnate turpije.	Beiblatt 3	nikacije. Grafički simboli za zaštitne naprave.
PN-55 M-64745	Pljosnate turpije sužene na vrhu.	DIN 40 759/56	Čelični akumulatori. Čelije za osvetljenje železničkih kola. Kapaciteti, glavne dimenzije.
PN-55 M-64746	Nožaste turpije.	DIN 40 760/56 Blatt 1	Čelični akumulatori. Bateriski sanduk za kolsko osvetljenje. Glavne dimenzije.
PN-55 M-64747	Sočivaste turpije.	DIN 41090/56 Beiblatt	Električni časovnici. Brojčalnici i kazaljke. Vidljivost.
PN-53 M-64995	Nasadni trostrani ključevi.	DIN 41241/56 Predlog	Nepromenljivi kondenzatori. Polarizovani elektrolitični kondenzatori za teške uslove 35 do 250 V. Cilindrično metalno kućište. Rapave elektrode. Klasa primene W 2.
PN-55 M-65046	Usadni šestostrani savijeni ključevi.	DIN 41 901/56	Keramički kondenzatori. Kondenzatori u obliku cevi ili lonca sa pojačanim rubom.
PN-53 M-82451	Trostrane navrtke sa vencom.	DIN 41 902/56	Keramički kondenzatori. Kondenzatori u obliku lonca sa zadebljanjem.
PN-55 M-85019	Konične čivije sa unutrašnjim navojem.	DIN 42 693/56	Električna oprema za šivaće mašine. Pokretni motori za šivaće mašine. Nazivne vrednosti. Mere. Krajevi osovina.
PN-55 M-85021	Valjčaste čivije.	DIN 42 694/56	Električna oprema za šivaće mašine.
BDS 1608-54 G 86	Jednokrake kuke za džezalice sa ručnim dovodom.	DIN 43 680/56	Principske šeme za spajanje potstanica iz mreže višega reda.
BDS 1609-54 G 86	Kuke jednokrake i dvokrake. Tehnički propisi.	DIN 43 682/56	Principske šeme za visokonaponske ogranke i potstanice višega reda.
BDS 1790-54 G 23	Testerasta glodala za ureze.	DIN 44 943/56 Blatt 2	Kotao za kuvanje 150 do 500 l. Zagrevno telo sa obodom 220/380 V, 6 kW za posredno grejanje. Dimenzije za ugradivanje.
BDS 1907-54 D 71	Sanduci za žive ptice.	DIN 45010/56	Radiodavač. Pojmovi.
HCNN N 81	Pločice od tvrdog metala za noževe od 1 do 110 mm.	DIN 45051/56	Telekomunikacije. Emisione snage. Opseg frekvencija 10 kHz do 300 MHz.
HCNN N 1083/55	Sigurnosni propisi električne osobine patarnoster liftova.	DIN 45571/56	Telekomunikacije. Korpe za zvučnike kružnog oblika. Dimenzije.
HCNN N 1084/55	Sigurnosni propisi za brodske električne osobne i teretne liftove.	DIN 45603/56	Električne naprave za nagluve. Utikači. Priklučne mere.
HCNN V 1650-55	ISO-Navoja, prečnika 0,25 do ukljčivo 5 mm.	DIN 45 604/56	Električne naprave za nagluve. Gajtan za slušalice.
HCNN V 2183	Pločice od tvrdog metala za noževe na strug.	DIN 46 199/56	Označavanje stezaljki na pravama za uključivanje.
UNI 3613/55	Čelični ekseri. Opšte odredbe.	DIN 46 257/56	Telekomunikacije. Kablovske stopice. Priklučne cevi za telekomunikacijske gajtane.
UNI 3614-55	Normalni čelični ekseri.	DIN 46 281/56	Letve sa pljosnatim stezaljkama. Izrada: za rad u atmosferi praskavih gasova (Sch) zaštićeno od eksplozije (Ex) 400—500 V Nazivna struja 10 A, Preseci do 2,5 mm ² .
UNI 3615-55	Specijalni čelični ekseri.	DIN 47301/56	Visokofrekventni vodovi. Oblici talasa u visokofrekventnim šupljim provodnicima.
UNI 3703-56	Zupčaste elastične podložne pločice sa spoljašnjim ozubljenjem.	DIN 47302/56	Oznaka.
UNI 3704-56	Zupčaste elastične podložne pločice sa unutrašnjim ozubljenjem.	DIN 47610/56 Blatt 4	Visokofrekventni vodovi. Visokofrekventni šuplji provodnici, pravouglasti. Dimenzije.
UNI 3705-56	Zupčaste elastične podložne pločice sa unutrašnjim i spoljašnjim ozubljenjem.	DIN 47 610/56 Blatt 5	Kablovski pribor. Spojnice za telekomunikacijski kabl. Unutrašnji raspored.
UNI 3706/56	Kupaste zupčaste elastične podložne pločice sa spoljašnjim ozubljenjem.	DIN 49 073/56 Bl. 1	Kablovski pribor. Spojnice za telekomunikacijski kabl. Montažno uputstvo.
UNI 3707/56	Zupčaste elastične podložne pločice. Ispitivanje.		Instalacioni materijal. Kutije za ugradivanje u zid za pričvršćivanje pomoću vijaka. Glavne dimenzije.
UNI 3740/56	Vijci i navrtke od čelika. Tehnički propisi za izradu i isporuku.		
JIS C 9302-1955	Držaci elektroda za zavarivanje.		
JIS C 9601/1953	Stoni ventilatori.		
JIS 9602/1953	Plafonski ventilatori.		
JIS C 9603/1953	Ventilatori za provetranje.		
DIN 158/56 Blatt 2	Metrički konusni navoj konus 1:16.		
DIN 4669/56 Blatt 1	Čelične boce. Stopa.		
DIN 6865-56 Blatt 3	Klinovi — niski.		
DIN 7980-56	Elastične podloške za vijke sa cilindričnom glavom.		
ČSN 22 0487-55	Povlakači sa zadnjim cilindričnim vratom za učvršćenje čeljustima sa fiksiranim položajem.		
ČSN 22 1812/55	Provlačaci za dugačak ležišta klinova.		
ČSN 22 1891/55	Provlačaci za dugačka ležišta klinova. Podmetači.		
DK 621.3 Elektrotehnika			
DIN 40 008/56	Pločice za ukaživanje na opasnost.		
DIN 40 014/56	Pločice za elektrotehniku.		
DIN 40 713/67	Oznaka za zaštitnu izolaciju.		
	Elektroenergetika i telekomu-		

DIN 49 073/56 Bl. 2	Instalacioni materijal. Kutije za ugrađivanje u zid za pričvršćivanje pomoću šapa. Glavne dimenzije.	SNV 24531 (1955)	Priklučna naprava za domaćinstvo i slične svrhe 2P+E 10A 380V. Tip 20.
DIN 49 291/56	Instalacioni materijal. Simboli za testere za električno osvetljenje, zvona i brave.	SNV 24571 (1955)	Priklučna naprava za industrijske svrhe 3P+E 6A 500V 60...1000Hz. Tip 41.
JIS C 4204-1954	Stepeni polazne struje za indukcione motore.	SNV 24572 (1955)	Priklučna naprava za industrijske svrhe 3P+E 10A 500V 60...1000Hz. Tip 42.
JIS C 4206-1953	Trofazni kavezni indukcioni motori za tekstilne mašine.	SNV 24573 (1955)	Priklučna naprava za industrijske svrhe 3P 10A 50V 60...1000Hz. Tip 43.
JIS C 4207-1951	Metode proračunavanja karakteristika trofaznih indukcionih motora.	SNV 24574 (1955)	Priklučna naprava za industrijske svrhe 3P 15A 50V 60...1000Hz. Tip 44.
JIS C 4301-1954	Uljni transformatori 3 kW srednje snage.	SNV 24586 (1955)	Priklučna naprava za aparate za industrijske svrhe. 3P+E 6A 500V 60...1000 Hz. Tip 142.
JIS C 4302-1954	Uljni transformatori 3 kW male snage.	SNV 24587 (1955)	Priklučna naprava za aparate za industrijske svrhe. 3P+E 10A 500V 600...1000 Hz. Tip 142.
JIS C 6404-1954	Obrtni promenljivi ugljeni otpornici bez prekidača.	SNV 24588 (1955)	Priklučna naprava za aparate za industrijske svrhe. 3P 10A 50V 60...100 Hz. Tip 143.
JIS C 6405-1954	Obrtni promenljivi ugljeni otpornici sa prekidačima.	SNV 24589 (1955)	Priklučna naprava za aparate za industrijske svrhe. 3P 15A 50V 60...1000 Hz. Tip 144.
JIS C 6421-1953	Međufrekventni transformatori za radio prijemnike.	STAS 690-55 F 61	Navoje na podnožjima sijalica sa usijanim vlaknom.
JIS C 6423/1954	Minijaturni nepromenljivi keramički kondenzatori (za kompenzaciju temperature).	STAS 803-55 F 61	Električno osvetljenje. Svetiljke. Dimenzije.
JIS C 6425/1953	Promenljivi vazdušni kondenzatori za radio prijemnike.	STAS 808-55 F 44	Električni suvi elementi.
JIS C 7501-1954	Električne sijalice (za opštu upotrebu).	STAS 3184-55 F 45	Priklučnice i utikači od 500V 6 do 25A.
JIS C 7506-1955	Električne sijalice za automobile.	STAS 3185-55 F 45	Prekidači obični, seriski i ukrnsni od 500V, 6 do 25A.
ONORM E 1372/55	Naprava za proveravanje otpornosti prema toploti i vatri.	STAS 3289-55 F 62	Električna glačala, poluindustrijska. Specijalni uslovi.
ONORM E 1390/55	Naprave za proveravanje.	STAS 4323-54 P 35	Aparati za električna merenja. Transformatori napona. Opšti uslovi.
SI 164/55	Vlažna komora.	STAS 4640-54 P 30	Električni merni aparati.
SI (Izr.) 165	Razvodna kutija od plastičnog izolacionog materijala za antigron kablove.	SEN 04 05 22-1954	Elektrokeramika. Termička provodljivost.
BS 2627:1955	Metode proveravanja elektrotehničkog materijala.	SEN 28 05 01-1955	Osigurači sa elastičnim kontaktima za nazivni napon do 500V.
BS 2709:1956	Kovni aluminijum za elektrotehničke svrhe. Žica.	SEN 28 05 02-1955	Osigurači sa vijčanim kontaktima za nazivni napon do 500V.
HCNN N 2116/55	Električne karakteristike usmeraća sa poluprovodnikom. (metalni usmeraći).	DK 625 — Tehnika saobraćajnih puteva na suvu	
HCNN V 3062/k955	Šestostrane navrtke sa cevnim navojem.	STAS 162-55 U 22	Vitvortov navoj za lokomotivske delove.
HCNN N 5036/55	Kablovske stopice za provodnike preseka od 4 mm ² naviše.	DIN 263/56	Navoj za vreteno kočnice. Dovoljni trapezni navoj.
IS (Ind). 722/1955	Lista termina iz tehnike jake struje.	NF F 01-032/1955	Železnice. Šarniri srednji i jači. Osovine.
ASA C 29.2-1955	Propisi za električna brojila za najzmeničnu struju.	DK 628 — Sanitarna tehnika	
ASA C 48.1/1955	Deo I Opšti zahtevi.	PN-55 M-75107	Podložne pločice za domaće sudove.
SNV 24503 (a. 1955)	Deo II Jednofazna brojila kreditnog tipa.	BDS 1623-54	Levene rešetke za ulični odliv vode.
SNV 24526 (a.1955)	Porcelanski viseći izolatori.	BDS 1660-54 V 81	Liveni poklopci za revizione jame uličnih kanala.
SNV 24527 (1955)	Električni komandni uređaj za drumska vozila.	BDS 1770354	Livene kanalizacione cevi.
SNV 24529 (1955)	Standardne priključne naprave za domaćinstvo i slične svrhe. Tipovi priključnica.	BDS 1747-54	Livene rešetke za kanale u parkovima.
SNV 24530 (1955)	Priklučna naprava za domaćinstvo i slične svrhe 2P 10A 380V. Tip 3.	BDS 1857-54 Ž 21	Šolje za dvorišne sifone.
	Priklučna naprava za domaćinstvo i slične svrhe 2P+E 10A 380V. Tip 18.	BDS 1916-54 U 11	Grla i držaci za petrolejske lampe.

DK 629.113 — Motorna vozila			
GOST 590-54	Lančanici za lance kamiona.	GOST 6765-53	Troslojni čelik za odbijač pluga.
Grupa G 02		Grupa V 23	Sedište za poljoprivredne mašine.
ČSN 30 6401-55	Okov za teretne automobile i prikolice.	GOST 7121-54	Traktorski obešeni plugovi.
ČSN 30 6402-55	Šarnir bočne ivice.	Grupa G 91	
ČSN 30 6403-53	Šarnir zadnje ivice.	GOST 7235-54	Sejačice za žita.
ČSN 30 6404-55	Šarnir nastavka zadnje ivice.	Grupa G 92	
ČSN 30 6405-55	Podložne pločice.	GOST 7267-54	Sejačice za šećernu repu.
ČSN 30 6406-55	Ušica šarnira.	Grupa G 93	
ČSN 30 6407-55	Šip za obezbeđenje šarnira.	GOST 7375-55	Seme nedonosnih biljaka.
ČSN 30 6408	Kučka za zatvaranje.	Grupua S 21	
ČSN 30 6409-55	Držač ugaonog zatvarača.		
ČSN 30 6410-55	Vertikalni ivični okovi.	DK 632 — Sredstva za zaštitu bilja	Zaštita bilja prehranjivanjem veštačkih đubriva iz aviona.
ČSN 30 6411-55	Vertikalni ivični okovi sa ispuštom.	ČSN 46 5810-55	
ČSN 30 6412-55	Vertikalni ivični okovi sa upustom i kukom.		
ČSN 30 6413-55	Vertikalni ivični okovi sa nejednakim kracima.	ČSN 46 2520-55	Ispitivanje hmelja.
ČSN 30 6414-55	Vertikalni ivični okovi sa nejednakim kracima i ispuštom.	GOST 1995-55	Valeriana.
ČSN 30 6415-55	Podnožni ivični okov.	Grupa R 65	
ČSN 30 6416-55	Držač nastavka.	GOST 3201-55	Kukuruz u klipu.
ČSN 30 6417-55	Klizna papuča držača nastavka.	Grupa S 12	
ČSN 30 6418-55	Dugi gornji zahvat.	GOST 7094-54	Duvan u listovima — bakun.
ČSN 30 6419-55	Drugi donji zahvat.	Grupa N 81	
ČSN 30 6420-55	Dugi gornji držač.	GOST 7129-54	Duvan — mahorka.
ČSN 30 6421-55	Dugi donji držač.	Grupa N 81	
ČSN 30 6422-55	Opšivač prednje ivice.	GOST 7176-54	Krompir.
ČSN 30 6423-55	Okce za provod konopca.	Grupa 843	
ČSN 30 6424-55	Ušica za provod konopca.		
ČSN 30 6425-55	Držač lanca.	GOST 7510-55	Ječam za proizvodnju špirituza.
ČSN 30 6426-55	Zakačka lanca.	Grupa S 12	Datura.
ČSN 30 6427-55	Srednja zakačka lanca.	GOST 7526-55	
ČSN 30 6428-55	Lanac za učvršćivanje zadnje strane.	GOST 7758-55	Pasulj.
ČSN 30 6429-55	Lanac za učvršćivanje zadnje stranice i nastavka.	Grupa S 13	Duvan za lulu.
ČSN 30 6430-55	Šarnir za otvaranje zadnje stranice.	GOST 7823-55	
ČSN 30 6431-55	Papuča zadnje stranice.		
DK 629.12 — Plovni objekti		DK 634 — Voćarstvo	
STAS 4638-54 F 31	Električni kablovi za brodove klasifikacija i označavanje.	BDS 735-51 S 33	Šljive.
		BDS 797-52 S 42	Dinje.
		BDS 819-52 S 35	Maline.
		BDS 820-52 S 35	Trešnje.
		BDS 821-52 S 32	Višnje.
		BDS 944-52 S 32	Jabuke.
		BDS 1037-52 S 32	Dunja.
		GOST 4427-54	Pomorandža.
		Grupa S 34	
		GOST 4428-54	Mandarine.
		Grupa S 34	
		GOST 4429-54	Limuni.
		Grupa S 34	
		GOST 6459-54	Kruške.
		Grupa S 32	
		GOST 6460-54	Grožđe.
		Grupa S 35	
DK 631 — Gnojiva. Poljoprivredne mašine, oruđe.		DK 635 — Povrtarstvo	
BDS 1040-52 S 41	Krompir za seme.	BDS 798-52 S 42	Plavi patlidžan.
DIN 11590/56	Vile za đubre.	BDS 905-52 S 42	Glavati kupus.
DIN 11605/56	Vile za đubre i slamu.	BDS 1352-53 S 42	Krastavci.
PN-54 R-54055	Poljoprivredni alat. Povrtarske grablje.	GOST 1724-54	Kupus beli.
PN-54 R-54056	Poljoprivredni alat. Trozubačka motika.	Grupa S 42	Paradajz.
PN-54 R-54057	Poljoprivredni alat. Povrtarske vile.	GOST 1725-54	
PN-55 R-65153	Elitno seme ječma.	Grupa S 42	
PN-55 R-65181	Elitno seme ovsu.		
GOST 817-55	Seme stočnih leptirnjača i trava.	GOST 7178-54	
Grupa S 11	Seme povrća i stočnih okopavina.	Grupa S 44	Dinje.
GOST 2684-55	Seme duvana mahorke i bekuna.	GOST 7757-55	Ovas za slad u proizvodnji špirituza.
Grupa S 21	Traktorski priključni plugovi.	Grupa S 12	
GOST 2684-55	Seme pamuka.		
GOST 4396-55			
Grupa G 92			
GOST 5947-55			
Grupa S 23			

DK 636 — Stočarstvo

ČSN 46 6510-55	Pilad, kokoši, petlovi.
GOST 5110-55 Grupa S 71	Krupna rogata stoka za klanje.
GOST 5111-55	Ovce i koze za klanje.
GOST 7686-55 Grupa S 72	Pitomi zečevi za klanje.

DK 637 — Proizvodi od domaćih životinja. Mleko, mao, meso

ČSN 57 7190-55	Proizvodi od konjskog mesa.
GOST 37-55 Grupa N 17	Kravlji maslac.
GOST 1635-55 Grupa N 16	Kokošja jaja.
GOST 2858-55 Grupa N 16	Prašak od jaja.
GOST 5540-55 Grupa N 17	Pavlaka od kravljeg mleka.
GOST 7269-54	Meso — Metode labor. ispitivanja.
GOST 7533-55 Grupa N 17	Meki sir od kravljeg mleka.
GOST 7702-55 Grupa N 19	Meso živine — Uzorci i metode ispitivanja.
GOST 7724-55 Grupa N 11	Svinjsko meso.

DK 638 — Gajenje insekata

GOST 4707-55 Grupa S 63	Sirovi suvi kokoni svilene bube.
----------------------------	----------------------------------

DK 639 — Gajenje riba

PN-55 A-86754	Sveže ribe — cele s glavom.
---------------	-----------------------------

DK 643 — Kuhinjsko posuđe

BDS 188-54 U 13	Duboke emajlirane činije.
BDS 1892-54 Y 13	Emajlirani lavori.
PN-54 H-77102	Bokasti duboki lonci od live-nog gvožđa.
PN-54 M-77109	Bokasti lonci emajlirani.
STAS 4563-54	Mašine za mlevenje oraha.
STAS 4810-55 T 11	Cediljke za čaj.

DK 645 — Predmeti unutrašnjeg uređaja stana

PN-54 F-78257	Okov za nameštaj. Držači za luster.
STAS 1432-55 K 42	Stolice tipa C.
STAS 4558-54 K 42	Sto za javnu upotrebu, tip A.
STAS 4599-54 K 42	Savijeni nameštaj od drveta.
STAS 4854-55 K 42	Stolice.
	Tapacirane stolice tipa A.

DK 664 — Namirnice u čvrstom stanju

ČSN 56 9431/54	Sušene gljive.
GOST 686-55 Grupa H 32	Dvopek armijski.
GOST 697-55 Grupa N 13	Konzervirano svinjsko dinstovanje meso.
GOST 698-55 Grupa N 13	Mesne konzerve — ovnjujsko dinstovanje.
GOST 816-55 Grupa H 53	Kompot od voća i jagoda.
GOST 1168-55 Grupa N 24	Smrznuta riba.
GOST 1633-55 Grupa N 52	Marinirano povrće.

GOST 1683-55

Grupa N 51	Smeše sušenog povrća.
Grupa H 32	Raženi hleb — običan i ukuvan.
Grupa H 32	Pšenični hleb iz obojnog brašna.
Grupa H 32	Hleb ražano-pšenični.
Grupa N 52	Batoni iz pšeničnog brašna.
Grupa H 59	Soljeni krastavac.
Grupa N 53	Uzorci i metode ispitivanja sušenog povrća.
Grupa H 32	Konzervirani paradajz — celi.
Grupa N 51	Krasnoseljski hleb.
Grupa H 51	Sušene šljive.
Grupa H 51	Sušene kruške.
Grupa N 16	Sušene jabuke.
Grupa N 27	Proizvodi od smrznutih jaja.
Grupa N 24	Soljeni ajvar jesetre.
Grupa N 23	Smrznute obične i sitne haringe.
Grupa N 23	Riblje konzerve — riba u želesu.
Grupa N 51	Riblje konzerve — paštete.
Grupa N 51	Sušene mrkve.
Grupa H 52	Sušene cvekle.
Grupa H 51	Riba i riblji proizvodi. Metode ispitivanja.
Grupa H 51	Marinirano povrće i jagode.
Grupa V 62	Luk sušeni.
Grupa V 55	Bezšavne čelične cevi za brodarstvo.
Grupa V 73	Okrugle šipke od Monel-metala.
Grupa V 71	Legirana čelična žica za opruge.
Grupa V 71	Niskougljenična cilindrična žica hladno vučena za armiranje gvozdeno-betonskih konstrukcija.
Grupa V 71	Izvlakač eksera prav.
Grupa V 71	Alat zanatski. Frizerske makaze.
Grupa V 71	Lanci za zapregu — uprezanje.
Grupa V 71	Lanci za držanje.
Grupa V 71	Lanci za povod pri vučenju — zaprezi.
Grupa V 71	Lanci za pojedinačno vezivanje stoke.

DK 669 — Opšta metalurgija

GOST 1060-53	
Grupa V 62	
GOST 1525-53	
Grupa V 55	
GOST 1769-53	
Grupa V 73	
GOST 6727-53	
Grupa V 71	
PN-54 M-54052	
PN-54 Z-62060	
PN-54 M-80510	
PN-54 M-80511	
PN-54 M-80512	
PN-54 M-80518	

PN-54 M-80519	Lanci za stoku — odvojeni.	ON-54 M-53301	Izbor matričnih navoja klase 1 i 2 prečnika od 0,3 do 1,9 mm. Tolerancije.
PN-54 M-80520	Lanci za stoku. Oglavi.	PN-54 M-53303	Kontrolnici za konični cevni navoj od 5500. Tolerancije.
PN-54 M-80521	Poljoprivredni lanci. Lanci za vučenje drva.	STAS 835-55 D 17	Kontrolnici za konični cevni specijalni navoj.
PN-54 M-80522	Lanci za pse i konje.	STAS 1373-55 P 12	Kljunasta merila.
PN-54 M-80523	Lanci za sputavanje konja.	STAS 1374-55 P 12	Mikrometri.
PN-54 M-80524	Lanci za kola, drljače i vezivanje.	STAS 4532-54 P 16	Decimalne vase od 100, 200 i 500 kg.
PN-54 M-80527	Lanci za pašnjake.	STAS 4559-54 K 42	Slovosлагаčki sto.
PN-54 M-80552	Poljoprivredni lanci. Uzdužni okretač.	STAS 4612-54	Valjčasti tegovi za vase klasa izrade 3.
PN-54 M-80553	Okrugli okretači za lampe.	STAS 4676-55 P 12	Kontrolnici za normalne Vittvortove navoje.
PN-54 M-80554	Okretne karike za užad.	STAS 4677-55 P 12	Kontrolnici za normalni matrični navoj.
PN-54 M-80557	Poljoprivredni lanci. Karabiner kučka.	DK 687 — Četkarstvo	
PN-54 M-80559	Poljoprivredni lanci. Alke.	STAS 4645-54 T 11	Četke za čišćenje.
PN-54 M-80563	Kuke za zakačinjanje.	PN-54 O-96050	Alat zanatski. Okrugle okretljive četke. Tehnički propisi.
PN-54 M-80564	Kuke za užad.	PN-54 O-96051	Alat zanatski. Četke poprečne. Tehnički propisi.
PN-54 M-84540	Tehnički lanci sa kratkim karikama.	DK 69 — Građevinski zanat	
PN-54 M-84541	Tehnički lanci sa dugim karikama.	GOST 6785-53 Grupa Ž 33	Ploče gvozdeno-betonske za prozore za stanbene zgrade.
PN-54 M-84542	Tehnički lanci. Tehnički propisi.	DK 693 — Zidarski zanat	
DK 674 — Drvna industrija		PN-54 M-77150	Bokali sa oštrim siskom emajlirani.
STAS 4598-54 K 42	Nameštaj od drveta za laboratorije.		
GOST 6854-54 Grupa G 52	Mašine sa trakastom testerom za obradu drveta — stolarske.		
DK 681 — Precizna mehanika			
DIN 879-56 Blatt 1	Merni alat. Precizni merni alat.		

Štampanje završeno 20 novembra 1956